

Dyrkning af hunderose *Rosa canina*

Birka Falk Kühn og Torbjørn Hansen

Dyrkning af hunderose *Rosa canina*

Birka Falk Kühn

Afdeling for Havebrugsproduktion
Danmarks JordbrugsForskning
Forskningscenter Årslev
Kirstinebjergvej 10
5792 Årslev

Torbjørn Hansen

Hyben Vital ApS
Klaosebøllevvej 2
Tullebølle
5953 Tranekær

Interne rapporter indeholder hovedsagelig forskningsresultater og forsøgsopgørelser som primært henvender sig til DJF medarbejdere og samarbejdspartnere. Rapporterne kan ligeledes fungere som bilag til temamøder. Rapporterne kan også beskrive interne forhold og retningslinier for DJF.

Rapporterne koster i løssalg:

Op til 50 sider: pr. stk. DKK 55,-

Over 50 sider: pr. stk. DKK 85,-

Over 75 sider pr. stk. DKK 110,00,-

Henvendelse til:

Danmarks JordbrugsForskning

Postboks 50, 8830 Tjele

Tlf.: 8999 1028

www.agrsci.dk

Tryk: www.digisource.dk

Dyrkning af hunderose *Rosa canina*.

Hyben kan anvendes til mange formål, men her er valgt at se på produktion af hunderosens hyben, til fremstilling af et tørret pulver. Pulveret anvendes som kosttilskud/naturlægemiddel med helbredsgavnlig effekt overfor forskellige inflammatoriske tilstande som gigtsygdomme.

Vækstforhold

Hunderose vokser naturligt mange steder i Danmark på flere forskellige jordbundstyper, dog trives planterne ikke på sure jordtyper. Planterne vokser bedst på en lerblandet sandjord, der hverken er for tør eller for fugtig, pH bør være omkring 7,0.

Buske klar til høst

Formering

Småplanter til udplantning bestilles hos en væksthushavner.

Forud for plantning

Forud for plantning er det vigtigt, at arealet, der skal tilplantes er fuldstændig fri for ukrudt. Det er særdeles vigtigt, at det flerårige ukrudt er væk.

Der kan udlægges en kraftig sort plast på ca. 1 m's bredde i rækkerne, og heri plantes. På denne måde sikres, at der ikke fremspirer ukrudt i rækkerne, der vil konkurrere med de små rosenbuske om vand og næring.

Plantning

Plantning sker med en plantemaskine. Det er vigtigt, at plantekvaliteten af udplantningsplanterne er god, det vil sige, at de skal have en god forgrening og for hunderoser en minimum højde på 20 cm., fra rodhalsen. Det er en fordel, at udplante vækstkraftige planter. Forsøg har vist, at disse planter vil bevare det vækstmæssige forspring i årene fremover. Svage planter sorteres således fra før udplantningen.

Planteafstand

Planteafstand i rækken: 0,6-0,9 m. Rækkeafstand skal af hensyn til senere maskinhøst være mindst 4.0 m.

Nyplantet mark

Slåning af kløver og renholdelse af rosenarealet.

Mellem rækkerne af rosenbuske sås hvidkløver i 1½ m's bælte. Kløveren skal slås med jævne mellemrum i vækstsæsonen, i alt 3-5 gange pr. sæson. Vegetationen sikrer, at der kan køres mellem rækkerne selv i våde perioder, og hindrer desuden uønsket ukrudt i at spire. Det er vigtigt at fjerne det ukrudt, der spirer og vokser frem i plantehullerne omkring rosenbuskene, især i de første år. Dette foregår manuelt, for ikke at beskadige planterne og den plast, de er plantet i.

Gødskning

Hunderoser er meget nøjsomme planter og kan ofte vokse rimeligt uden gødningstilførsel. Det må dog af hensyn til hybenproduktionen tilrådes årligt at tilføre 30-50 kg N i form af en NPK gødning, gerne ad 2 gange med første udbringning sidst i marts – først i april. Forsøg med den økologiske gødning Binadan viste, at der skal meget til for at væksten stiger.

Tabel 1. Vækst og skudproduktion i hyben, buske ved stigende kvælstof tilførsel.

Behandling	Karakter for vækst	Antal nye skud, stk.
1. 0 kg N/ha	3.6 bc	3.3 ab
2. 20 kg N/ha	3.4 c	2.8 b
3. 50 kg N/ha	3.7 ab	3.1 b
4. 100kg N/ha	4.0 a	3.6 a

Skala benyttet ved vurdering af vækstkraft: 1-5,

1= planten er død, 2=svag vækstkraft, 3=middelvæstkraft, 4=god vækstkraft, 5= særdeles god vækstkraft.

Beskæring

Det er nødvendigt med en beskæring af hybenbuskene 5-6 år efter udplantning. Buskene skæres ned med maskine til omkring 40 cm over jordoverfladen. Dette giver bedre buske end en nedskæring til 20 cm over jorden eller en nedskæring helt til jordoverfladen. Det er bedst med tidlig beskæring frem for en sen beskæring, det vil sige beskæring i december giver bedre buske end beskæring i marts.

Tabel 2. Beskæringsniveauets betydning for vækst og udbytte af hybenbuske, opgjort 1. vækstsæson efter beskæringen.

Behandling	Vækstkraft 1-9	Buskhøjde cm	Nye Skud antal	Udbytte Kg/parcel (10 buske) 2004
Beskåret til jorden	3.5 c	37.3 c	3.1 c	0.770
Beskåret 20 cm over jorden	5.4 b	66.7 b	9.7 b	3.400
Beskåret 40 cm over jorden	6.9 a	96.8 a	19.5 a	7.540

Sygdomme og skadedyr

Hunderoser er generelt sunde planter, og der tilstræbes en sprøjtefri dyrkning. Der bør sættes på sundt udgangsmateriale af planter frem for på kemisk kontrol af ødelæggende skadegørere.

Høst og forarbejdning af hyben

Planterne kan maskinhøstes, når de har vokset i plantagen 3-4 år. Der kan benyttes en modificeret solbærhøster. Da hyben ikke på samme måde som for eksempel solbær løsnes fra busken ved modning, kræver høst en kraftigere rystning. Men da hunderosens hyben ikke bliver bløde ved modenhed, så kan de forholdsvis nemt rystes af buskene ved forsinket høst. Efter høst kan hybene fryses, for senere at blive optøet og brugt til forarbejdning.

Hybenhøster

Optimalt høsttidspunkt

Det er som nævnt fordelagtigt at vente med at høste hybene til sent på sæsonen. Et brugbart tegn, på at hybene er høstklare, er, at frugterne er blevet helt mørkerøde. Det er bedre at vente en uge ekstra end at høste en uge for tidligt. Foruden at være nemmere at ryste af buskene, har det vist sig, at indholdet af aktiv stof (overfor gift) kan være højere ved sen høst.

Nogle år

25 dg. Før normal høst

Normalhøst

10 dg. efter normalhøst

Udbyttestørrelse

Udbyttet er meget variabelt og afhænger blandt andet af buskenes alder, buskenes sundhedstilstand og dyrkningslokaliteten. Forsøg har vist, at der i det 4. år efter udplantning af rodede stiklinger, kan opnås udbytter på ca. 1,5 t/ha for hunderose. Over en 10 års periode regnes erhvervsmæssigt med et høst udbytte på 25t/ha. Hybenstørrelsen for hunderose sorten 'Lito' kan svinge fra 1,6 til 2,2 g/stk.

